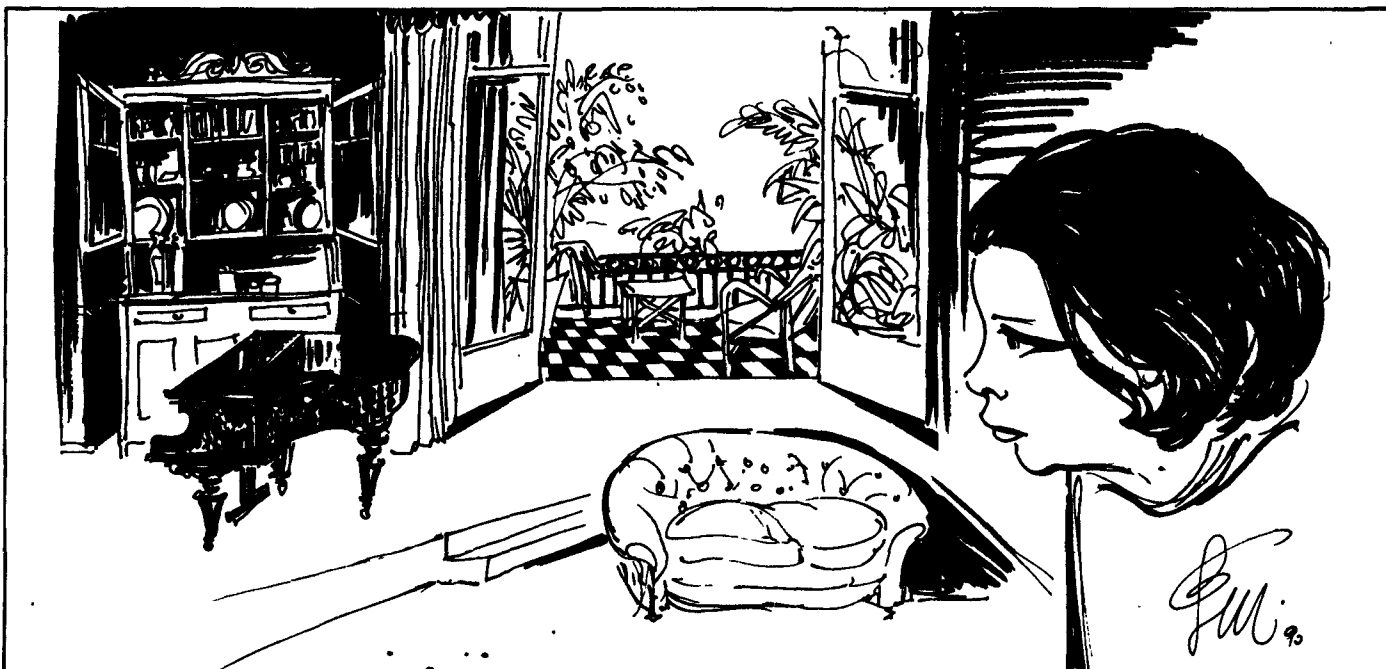

Η Τζένη Καρέζη στο ρόλο της Άννας στο έργο της Λούλας Αναγνωστάκη «Διαμάντια και Μπλουζ» (σκίτσο της Ελλης Σολομωνίδου - Μπαλάνου).

Πάθος, όπως και στη ζωή

«Διαμάντια και Μπλουζ» της Λούλας Αναγνωστάκη στο θέατρο Αθήναιον

«**Π**εριμένει κανείς από τους σκη- νικούς ήρωες να είναι εντυπω- σιακοί και μεγαλόστομοι. Όμως, στην καθημερινή ζωή δεν περνά κανείς τον καιρό του διαρκώς με το να απαγχονίζεται και να πυροβολά δεξιά κι αριστερά. Δεν κάνει για ψύλλου πλόδημα ερωτικές εξομολογήσεις, ούτε εκστομίζει συνέχεια βαρύγδουπα απο- φθέγματα. Συνήθως τρως και πίνεις, φιλο- φλερτάρεις και λες κοινοτοπίες. Κι αυτό ακρι- βώς είναι που πρέπει να δείχνει κανείς κι από τη σκηνή. Θα 'πρεπε να γράφει κανείς θεατρι- κά έργα όπου ο κόσμος πάει κι έρχεται, τρώει, μιλά για τη βροχή και για τον ωραίο καιρό, παίζει χαρτιά, κι όλα αυτά όχι επειδή έτσι το θέλει ο συγγραφέας, αλλά επειδή έτσι συμβαί- νει στην αληθινή ζωή».

Αν αποδεχθεί κανείς τα παραπάνω που έ- χουν καταγραφεί από μία ομιλία του Άντον Τσέχοφ, τότε το νέο έργο της Λούλας Αναγνω- στάκη θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν νεο- (ή έστω μετά-) τσεχοφικό.

Τα «Διαμάντια και Μπλουζ» αφηγούνται μια «ασήμαντη», αστική, σύγχρονη νεοελληνι- κή ιστορία. Ενα μεσόκοπο ζευγάρι που περνά την κλασική κρίση του ψάχνοντας την επιβε- βάλωση της χαμένης νεότητας σε ξένες αγκα- λίες. Μία κυκλοθυμική, αργόσχολη γυναίκα η οποία δεν έχει καν το στήριγμα ενός επαγγέλ- ματος, μιας παραγωγικής ασχολίας και που πάνεται από τα μαλλιά μιας περιστασιακής δημιουργίας, η οποία κι αυτή ακόμα δεν είναι δική της αλλά δανεισμένη.

Μια κόρη που έχει πλέον πετάξει από το σπίτι των γονιών κι ελάχιστα συμμετέχει στα δράματα των δικών της. Μια νέα γενιά που βρίσκεται αλλού κι αδυνατεί να επικοινωνή- σει με τις προηγούμενες.

Καταστάσεις όπου το δράμα και η κωμωδία συνυπάρχουν. Μια κοντινή μας καθημερινό- τητα, όπως τη ζούμε κι όπως καθημερινά τη βλέπουμε – σαν πλοκή – στις ντόπιες και εισα- γόμενες τηλεοπτικές σαπουνόπερες.

Η Λούλα Αναγνωστάκη τόλμησε ένα ιδιαι- τερα ριψοκίνδυνο εγχείρημα γράφοντας αυτό το έργο. Μοιάζει σαν να πήρε απόλυτα συνει-

δητά στα χέρια της ένα πρώτο υλικό «κιτς» για να το δουλέψει και να του δώσει μια γνήσια ζώσα υπόσταση. Το πέτυχε. Στο «Διαμάντια και Μπλουζ» οι αναμνήσεις, τα πρόσωπα που απουσιάζουν είναι συχνά πολύ σημαντικότε- ρα από όσα διαδραματίζονται επί σκηνής. Ακριβώς όπως και στον Τσέχοφ.

Η πλοκή δεν έχει στην περίπτωση αυτή τόση σημασία όση έχουν οι εκρήξεις που εγκυμονεί η ατμόσφαιρα. Τα λόγια που δε λέγονται αλλά υπονοούνται είναι πιο σημαδιακά από τις κοι- νοτοπίες που εκστομίζονται. Οι καταστάσεις δεν είναι ποτέ αυτές που φαίνονται στην επι- φάνεια. Έχουν μαστορευθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να ενεργούν τότε αντιστικτικά, τότε ε- ναλλακτικά, τότε συλλογικά. Ο διάλογος της Αναγνωστάκη είναι σαν καλοδουλεμένο κέ- ντημα, όπου η ανάποδη είναι εντυπωσιακότε- ρη από την καλή.

Για να ξαναθυμηθούμε τον Τσέχοφ: «Πρέ- πει να παρουσιάζει κανείς το πάθος, το δράμα στη σκηνή όπως γίνεται και στη ζωή. Δηλαδή όχι να το εκφράζει με τα χέρια και τα πόδια αλλά με το βλέμμα και τους τόνους της φω- νής». Αυτή τη μετα-Σιανισλάβσκι γραμμή α- κολούθησε ο Βασίλης Παπαβασιλείου σκηνο- θετώντας την παράσταση. Συγκράτησε την Τζένη Καρέζη, δημιουργώντας μια ηρωίδα «των μισών πραγμάτων» όπως αναφέρει κι ο ίδιος στο πρόγραμμα. Μια αστή γυναίκα με αναμφισβήτητη αλλά ανεκμετάλλευτη από την ίδια προσωπικότητα. Εναν τραγικό άνθρωπο που ψάχνει για τη λύτρωση. Το έργο κινείται πάνω της. Η Τζένη Καρέζη σ' έναν από τους καλύτερους ρόλους της, κινήθηκε πάνω στη διαχωριστική γραμμή της τραγικότητας και του αυτοσαρκασμού (ουσιαστικά της αυτοά- μυνας) δίχως να χάσει ούτε δευτερόλεπτο την ισορροπία της πέφτοντας στις ευκολίες που διαθέτει, στις εφεδρείες του κάθε ηθοποιού της δικής της πείρας. Σε λιγότερο έμπειρα και ικανά χέρια ο –φοβερά ριψοκίνδυνος– ρόλος της Άννας κινδυνεύει να κατρακυλήσει σε μο- νοδιάστατες σχηματοποιήσεις.

Νομίζω πως είχε γραφεί για την Γκρέτα Γκάρμπο ότι: ο θεατής νιώθει τη σκέψη της. Εδώ το νιώθει κανείς με τον Κώστα Καζάκο. Ενας από τους μεγαλύτερους μας ηθοποιούς

αυτή τη στιγμή, που μπορεί να μεταδώσει συναισθήματα, να πρωταγωνιστεί στην κυριο- λεξία ακόμα κι όταν κάθεται βουβός με την πλάτη στο κοινό. Από ένα σχετικά μικρό, δίχως ιδιαίτερες αβάντες ρόλο φτιάχνει έναν ολοκάθαρο χαρακτήρα, χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα τα επικίνδυνα στοιχεία ενός «τύ- που». Σαν να παίζει κανείς μ' αναμμένα κάρ- βουνα δίχως να καεί.

Η Αναγνωστάκη έγραψε προφανώς το ρόλο της Ελένης (Μαρίκα Τζιραλίδου) σαν στήριγ- μα για την ανάπτυξη της Άννας. Ενα πρόσω- πο που δεν προσφέρει στην ηθοποιό που το υποδύεται άλλες ευκαιρίες από το να είναι απλώς ευπρεπής.

Το ίδιο και με τους υπόλοιπους (Βάνα Πε- φάνη, Αίας Μανθόπουλος, Ανδρέας Ανδρεό- πουλος), που αντιπροσωπεύουν μάλλον σχη- ματικά τη «νέα γενιά». Η συμπάθεια της συγ- γραφέως έχει μονοπωληθεί από την κεντρική ηρωίδα του έργου της.

Ολοκάθαρα ξένη στη μεσογειακή λεκάνη η ξανθιά ομορφιά της Αλεξάνδρας Παυλίδου που είναι το αντίβαρο στο βαλκανικό ταμπε- ραμέντο και τη διαρκώς εξωτερικευόμενη νοο- τροπία των ελληνοκεντρικών χαρακτήρων του έργου. Ετσι τη θέλησε η Αναγνωστάκη και έτσι τη δίδαξε και ο Παπαβασιλείου.

Αν δεν υπήρχε το αντιρεαλιστικό φόντο ενός γκριζου –αυγουσιاتیκου!– ουρανού που μαρτυρούσε το επεμβαίνον χέρι ενός ζω- γράφου (Δημήτρη Μυταρά), το ρεαλιστικό συμβατικό σκηνικό θα μπορούσε να είχε γίνει από οποιονδήποτε μέσης εμβέλειας σκηνογρά- φο.

Η Ελένη Καραϊνδρου ανήκει στους συνθέ- τες που η δουλειά τους στοχεύει πάντα σε μια ιδιαίτερα αξιόλογη ποιότητα. Το κομμάτι που έγραψε για την παράσταση (για σαξόφωνο, πιάνο και ένα μπάσο που απουσιάζει) είναι μεν σημαντικό, αλλά σίγουρα δε διαθέτει τις εύκολες καταναλωτικές αρετές με τις οποίες επιβραβεύονται τα τραγούδια στα ντόπια (και ξένα) φεστιβάλ. Πολύ φοβάμαι ότι οι ήρωες του έργου που ελπίζουν σε μια τέτοια βράβευ- ση, δεν έχουν μεγάλες ελπίδες διάκρισης με μια τόσο μεγαλεπήβολη σύνθεση.

Σπύρος Παγιατάκης